

ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ „НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ”

1407 София, бул. “Черни връх” 45, тел. 8147109, факс:9632188, e-mail: dans@ dans.bg

Рег. № *ДН-3551*
 .....*18. 12. 2015*....., екз. № *2*

**ДО
 КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА
 РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

СТАНОВИЩЕ

по чл. 18, ал.2 от Закона за Конституционния съд (ЗКС)
 по конституционно дело № 8/2015г.

**от Държавна агенция „Национална сигурност”,
 представлявана от Димитър Георгиев, председател на ДАНС**

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Във връзка с постановеното от Конституционния съд на Република България разпореждане по конституционно дело № 8/2015г. за допускане за разглеждане по същество на искането на Президента на Република България за установяване на противоконституционност и произнасяне за съответствие на разпоредбите на чл. 40, ал. 1, т. 5 от Закона за защита на класифицираната информация и чл. 165, т. 7 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Р. България, в частта „при отказ за издаване, при отнемане на разрешението за

достъп до класифицирана информация или”, с международните договори, по които Р. България е страна, и предоставената законова възможност по чл. 18, ал. 2 от ЗКС чрез конституирането на ДАНС като заинтересована страна по делото, Агенцията изразява следното становище:

I. По разпоредбата на чл. 40, ал. 1, т. 5 от Закона за защита на класифицираната информация:

Подкрепяме искането за обявяване на противоконституционност на цитираната норма.

Една от целите на Закона за защита на класифицираната информация (ЗЗКИ) е предоставяне на достъп до класифицирана информация само на лица, които отговарят на изискванията за надеждност, обучени са да боравят с такава информация и то, само в обема и степента, необходими за изпълнение на техните служебни задължения във връзка със заеманата длъжност или конкретно възложена задача (принципът „необходимост да се знае”).

Сред условията за издаване на разрешение за достъп до класифицирана информация е изискването по чл. 40, ал. 1, т. 5 от ЗЗКИ. То определя като абсолютна отрицателна предпоставка за издаване на разрешение за достъп до класифицирана информация обстоятелството срещу лицето да няма образувано досъдебно или съдебно производство за умишлено престъпление от общ характер. Условието за надеждност е установено формално и при констатация на проучващия орган, че лицето не отговоря на същото, не може да му бъде издадено разрешение за достъп или издаденото се отнема. Това влече значителни негативни последици за лицата. При постановен отказ лицето няма право да кандидатства за заемане на длъжност или за изпълнение на задачи, налагащи достъп до класифицирана информация, за срок една година от издаване на отказа. В случаите на отнемане на издадено разрешение срокът, в който лицето е ограничено да кандидатства за такива длъжности или задачи, е три години. Лицата търпят тези ограничения, без да е налице влязъл в сила съдебен акт с доказана вина за извършване на престъпление, като действието на забраната за кандидатстване за длъжност, изискваща достъп до класифицирана информация, продължава, дори и когато наказателното

производство в последствие е прекратено или е завършило с оправдателна присъда.

В чл. 40, ал. 1, т. 4 от ЗЗКИ законодателят е посочил и друга отрицателна предпоставка за издаване на разрешение за достъп до класифицирана информация – лицето да не е осъждано за умишлено престъпление от общ характер, независимо от реабилитацията. Така законодателят е приравнил като правни последици факта на осъждането на едно лице с влязла в сила присъда с факта на образувано срещу него досъдебно или съдебно производство, с което се нарушава презумпцията за невиновност, установена в чл. 31, ал. 3 от Конституцията на Република България. Съгласно този член обвиняемият се смята за невинен до установяване на противното с влязла в сила присъда. Презумпцията за невиновност е изрично установена и в чл. 16 от Наказателно-процесуалния кодекс. Тази презумпция се оборва единствено при наличието на влязла в сила осъдителна присъда, а не с факта на образуване на досъдебно или съдебно производство за умишлено престъпление от общ характер.

Споделяме мотива, посочен в искането на Президента на Република България до Конституционния съд, че редакцията на текста на чл. 40, ал. 1, т. 5 противоречи на чл. 6, т. 2 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи, ратифицирана със закон, приет от Народното събрание на 31 юли 1992 г., (обн., ДВ, бр. 66 и 80 от 1992 г., в сила от 07.09.1992 г.). Съгласно чл. 6, т. 2 от Конвенцията всяко лице, обвинено в извършване на престъпление, се счита за невинно до доказване на вината му в съответствие със закона и на чл. 6, т. 1 и 2 от консолидираната версия на Договора за Европейския съюз и на Договора за създаване на Европейската общност (97/С 340/02).

Оспорената разпоредба на чл. 40, ал. 1, т. 5 от ЗЗКИ противоречи и на гарантираното в чл. 48 от Конституцията на РБ право на труд. Отнемането на достъпа до класифицирана информация на това основание създава задължение за органа по назначаване да освободи държавните служители, респ. военнослужещите, за които в длъжностните им характеристики се изисква да

притежават достъп до класифицирана информация, на основание чл. 107, ал.1, т. 5 от Закона за държавния служител, респ. чл. 165, т. 7 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България. Това ограничаване на правото на труд се прави въз основа на конституционно недопустим критерий - чрез нарушаване на презумпцията за невинност установена в чл. 31, ал. 3 от Конституцията на Република България.

Атакуваната норма от ЗЗКИ ограничава правото на труд и съгласно правото на Европейския съюз. Хартата на основните права на Европейския съюз има непосредствено действие в Република България като държава – членка на съюза съгласно чл. 5, ал. 4 от Конституцията. Разпоредбата на чл. 15, § 1 от нея предвижда, че „всеки има право да работи и да упражнява свободно избрана или приета професия”. Оспореният чл. 40, ал. 1, т. 5 от ЗЗКИ несъмнено поставя ограничения на това основно право чрез създаденото по законодателен път задължение за работодателите да освободят от длъжност държавните служители, респ. военнослужещите при отказ за издаване или при отнемане на разрешението за достъп до класифицирана информация. Поначало ограниченията на основните права – свободи са допустими (Решение № 15 от 2010г. по к.д. № 9 от 2010г.), ако при това ограничение е спазен принципът на пропорционалността (чл.5, ал. 1 и 4 от Договора за ЕС), който трайно присъства и в практиката на Конституционния съд (Решение № 20 от 1998г. по к.д. № 16 от 1998г., решение № 2 от 2002 по к.д. от 2002г, Решение № 15 от 2010г. по к.д. № 9 от 2010г.). В конкретния случай приравняването на факта на осъждането на едно лице с влязла в сила присъда с факта на образувано срещу него досъдебно или съдебно производство в нарушение на презумпцията за невинност, установена в чл. 31, ал. 3 от Конституцията на Република България нарушава именно този принцип.

Правото на свободно упражняване на професия е признато и в практиката на Съда на Европейския съюз, която възприема принципа, че ограничения върху осъществяването на свободата да се упражнява определена професия са недопустими в случаите, когато преследваната цел е непропорционална или е налице прекалена намеса, накърняващи същността на

гарантираното право (в този смисъл Решение от 27.07.2004г. на ЕСПЧ по делото Сидабрас и Дзиаутас срещу Литва).

II. По разпоредбата на чл. 165, т. 7 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България (ЗОВСРБ).

Държавна агенция „Национална сигурност” не споделя изложените в искането съображения за обявяване за противоконституционен на текста на чл. 165, т. 7 от ЗОВСРБ в частта „при отказ за издаване, при отнемане на разрешението за достъп до класифицирана информация или”.

В искането е посочено, че отказът за издаване, респективно отнемането на вече издадено разрешение за достъп до класифицирана информация поради обстоятелството, че лицето не отговаря на изискването на чл. 40, ал. 1, т. 5 от ЗЗКИ (срещу него да няма образувано наказателно производство за умишлено престъпление от общ характер) не може да оправдае прекратяването на договор за военна служба, доколкото последното изискване е дискриминиращо и противоречащо на презумпцията за невинност.

Разпоредбата на чл. 165, т. 7 от ЗОВСРБ предвижда прекратяване на договора за военна служба и освобождаване от военна служба на военнослужещ при издаване на отказ или отнемане на издадено разрешение за достъп до класифицирана информация по реда на ЗЗКИ.

Всъщност визираната разпоредба на ЗОВСРБ касае всички хипотези на отказ за издаване или отнемане на издадено разрешение за достъп до класифицирана информация, а не само случаите на отказ или отнемане в хипотезата на чл. 40, ал. 1, т. 5 от ЗЗКИ.

Останалите основания чл. 40, ал. 1 от този закон уреждат други положителни или отрицателни предпоставки за разрешаване на достъп до класифицирана информация – наличие на българско гражданство, пълнолетие, степен на завършено образование, липса на влезли в сила присъди за умишлено престъпление от общ характер, независимо от реабилитацията, надеждност на лицето от гледна точка на сигурността и опазване на тайната.

Видно от текста на искането за обявяване на противоконституционност, съжденията в него се отнасят само и единствено за случаите на прекратяване на

договор за военна служба по повод отказ или отнемане на разрешение за достъп до класифицирана информация поради образувано досъдебно или съдебно производство за умишлено престъпление от общ характер.

Целеният с искането правен ефект – премахване на противоречаща на нормите на Конституцията хипотеза по чл. 165, т. 7 от ЗОВСРБ, би се постигнал с обявяване на противоконституционността на разпоредбата чл. 40, ал. 1, т. 5 от ЗЗКИ.

**С УВАЖЕНИЕ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ
„НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ”**

ДИМИТЪР ГЕОРГИЕВ